



MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE



INSPECTORATUL ȘCOLAR
JUDEȚEAN OLT



ȘCOALA GIMNAZIALĂ "GEORGE POBORAN"-SLATINA
Str. "Prelungirea Tunari", nr. 4
e-mail: george_poboran@yahoo.com, tel. 0249.438.090

Director,
Prof. Alexandru BÎSCOVEANU

PROGRAMĂ MODULARĂ

**ICOANA,
FEREAȘTRĂ CĂTRE CER**

Prof. Religie
Alexandru BÎSCOVEANU
Școala Gimnazială „George POBORAN”
Slatina, județul Olt



ICOANA, FEREAȘTRĂ CĂTRE CER

Disciplina: RELIGIE

Nivel de școlaritate: GIMNAZIAL

Partea I. Identitatea disciplinei de studiu

❖ Programa școlară ca instrument al reformei curriculare

Această programă modulară este structurată astfel încât să abordeze două arii curriculare, religia și arta, întrucât între aceste două domenii a existat și va exista întotdeauna o strânsă legătură. Icoana nu poate exista fără învățatura creștină. Rolul ei este multiplu: *estetic*, pentru că împodobește locașul de închinare; *pedagogic*, întrucât învață din istoria Bisericii; *latreutic*, deoarece însoțește cultul divin și, nu în ultimul rând, *haric*, căci mijlocește transmiterea harului divin. Prin rolul multiplu pe care îl are, icoana depășește formele lumii noastre pentru a *face simțită prezența lui Dumnezeu în viața micului creștin*. În această lume, elementele teologice, estetice și tehnice se unifică pentru a deveni accesibile prin credință, practică și totodată prin cugetare duhovnicească.

Dacă elementul teologic este neglijat, icoana devine un document sau un monument istoric, simplu purtător de informații; își va pierde substanța spirituală. Prin ceea ce am propus, am încercat să-i ajut, să-i formez pe elevi să vadă rolul multiplu al icoanei și nu doar ca pe un obiect purtător de informații.

Unii dintre elevi au mai desfășurat astfel de activități și în clasele ciclului primar. Prin faptul că ar continua aceste activități la o altă dimensiune, specifică ciclului gimnazial, le-ar întări credința, le-ar stimula creativitatea; experiența lor anterioară, completată cu noi deprinderi, ar duce la creșterea prestigiului școlii.

Trebuie ca elevii noștri să învețe că în această lume în care ne străduim să ne integrăm și să fim buni cu noi și cu semenii noștri suntem datori să ne conservăm specificitatea noastră, să ne cunoaștem tradițiile să le redescoperim, să le păstrăm, dar în același timp să le facem cunoscute lumii întregi.

❖ Statutul academic și didactic al disciplinei

Studiul disciplinei optional „*Icoana, fereastră către cer*”, alături de studiul celorlalte Arii curriculare își propune formarea personalității spirituale și creative în vederea dezvoltării libere și armonioase a persoanei.

Programa școlară *Icoana, fereastră către cer*” respectă principiul modularității stipulat în CRCN-2012 și propune pentru fiecare an școlar un set de module relativ autonome, fiecare dintre acestea îndeplinind funcții distincte. Astfel, fiecare an școlar debutează cu un modul inițial care are caracter preparatoriu, de determinare a stării inițiale de pregătire a elevilor în vederea parcurgerii conținuturilor disciplinei și atingerii finalităților (competențelor) prestabilite. Alături de acest modul, în fiecare an școlar se regăsește un set de module disciplinare centrate pe dezvoltarea competențelor generale disciplinare, precum și unul sau mai multe module integrate centrate pe formarea competențelor generale transversale. Aceste module acoperă 75% din timpul de predare-învățare al disciplinei, restul de 25% fiind la decizia cadrului didactic și este corespunzător modulului deschis, cu funcții de remediere, consolidare, stimulare.

Perioada copilăriei este extrem de importantă. În cadrul ei începe să se contureze dezvoltarea personalității. Mecanismele de reglare, autoreglare și capacitatea de reacție sunt încă în curs de formare. Pe acest fond, numeroși factori care acționează în familie, în școală, în societate, în natură și care par inofensivi la prima vedere, pot agresiona organismul în formare. Sunt perioade în care numeroși factori pot afecta dezvoltarea normală a copilului.

Prin această programă se încearcă a se cultiva prin artă și religie potențialul creativ al copilului dar și o latură etică bazată pe principiile moralei creștine. De asemenea, modelează caracterul copilului prin identificarea și aprecierea esteticului, oferind o perspectivă nouă asupra artei, dar în primul rând, învățându-l să-și aleagă modele viabile de existență spirituală, întru devenirea sa ca om.

De asemenea, copilul este ajutat să conștientizeze conceptul de valoare, a muncii în echipă, a lucrului bine făcut, a propriei mulțumiri pentru lucrul bine făcut, dar și a generozității, a înțelegerii ideii creștine că “*dăruind, vei dobândi*”.

❖ Standardul curricular de evaluare al disciplinei pe nivel de competente

➤ **Competențe generale vizate de disciplina de studiu:**

- Stimularea curiozității pentru studiul tehnicii realizării icoanelor pe sticlă.
- Cunoașterea învățăturilor Sfintei Scripturi și a tradițiilor prin intermediul icoanelor.
- Dezvoltarea sentimentului religios, a respectului față de sfinți.

Competențe generale (CG)	Indicatori de performanță de nivel bazal/nivel de studii	Indicatori de performanță de nivel superior/nivel de studii
CG 1- <i>Stimularea curiozității pentru studiul tehnicii realizării icoanelor pe sticlă.</i>	Vizualizează icoane, prin vizitarea unor expoziții, biserici sau a unor mănăstiri și asistă la modul de realizare a unei icoane pe sticlă	Participă la un atelier de creație, însușindu-și tehnica picturii pe sticlă/lemn, înțelegând semnificația culorilor în pictarea pe sticlă
CG 2- <i>Cunoașterea învățăturilor Sfintei Scripturi și a tradițiilor prin intermediul icoanelor.</i>	Conștientizează rolul icoanei în viața creștinului, a faptului că icoana este “văzutul nevăzutului”	-Discută despre Sfinții reprezentați în icoane; -Participă la dezbateri despre importanța hotărârii Sinodului VII ecumenic cu privire la cinstirea icoanelor; -Discută despre importanța mănăstirilor ca școli de artă sacră;
CG 3- <i>Dezvoltarea sentimentului religios, a respectului față de sfinți.</i>	Analizează mesajul moral- religios transmis de icoane	-Povestește unele fapte bune din viața Sfinților reprezentați în icoane; -Participă la un dialog despre posibilitatea de a urma exemplul sfinților de viață curată; -Discută despre porunca a doua a Decalogului; -Lecturează povestiri despre porunca a doua a Decalogului.

❖ Organizarea modulară a disciplinei, pe an școlar

➤ Sistemul modulelor

Programa propusă conține un set de module repartizate astfel:

- Un modul inițial
- Două module disciplinare
- Un modul integrat
- Un modul deschis

❖ Module specifice

- ✓ Modul inițial – **FIECARE PERSOANĂ ARE TALENTUL SĂU(4 ore)**

Acest modul conține o analiză a nivelului de dezvoltare a abilităților practice, a existenței unor cunoștințe tehnice despre realizarea unei icoane. De asemenea, se urmărește observarea existenței unor concepte despre semnificația icoanei și despre rolul acesteia din punct de vedere spiritual pentru viața creștinului.

Informațiile se vor obține prin prezentarea de portofolii și participarea la un atelier de lucru.

- ✓ Modul disciplinar 1- **CINSTIREA ICOANELOR/FUNDAMENTUL BIBLIC AL ICOANEI(7 ore)**

Competențe specifice vizate de modul

Denumirea competenței specifice	Abilități	Cunoștințe	Atitudini
CS1 -Cunoașterea textelor scripturistice și patristice care prezintă importanța cinstirii icoanelor	Gaseste cu ușurință textele fundamentale, în Biblie și în diverse opere teologice, pe care se bazează cinstirea Sfințelor icoane	- Elemente de limbaj specific teologic privind susținerea cultului icoanelor; -Semnificația icoanei; -Importanța icoanei în viața creștinului	Respectă icoanele, ca obiecte sacre și persoanele sfinte reprezentate în icoane
CS2 -Transmiterea de informații teologice și istorice prin intermediul imaginii sacre	Recunoaște persoanele sfinte reprezentate în icoane	-Viața sfinților reprezentați în icoane; -Puterea taumaturgică a icoanei;	
CS3 -Dezvoltarea sentimentelor moral-religioase	Urmează modelul Sfinților, făcând fapte în conformitate cu învățătura creștină	-Principii religios-morale;	

Sugestii metodologice: observația, conversația, lectura, vizita, vizionarea, proiectul

Aspecte evaluative

Competențe specifice	Indicatori de performanță de nivel bazal/nivel de studii	Indicatori de performanță de nivel superior/nivel de studii
CS1 -Cunoașterea textelor scripturistice și patristice care prezintă importanța cinstirii icoanelor	Valorizează informațiile scrise despre cinstirea icoanelor	Valorizează textele din Biblie, precum și operele Sfinților părinți despre cultul icoanelor
CS2 -Transmiterea de informații teologice și istorice prin intermediul imaginii sacre	Utilizează icoanele pentru înțelegerea mesajelor sacre	Utilizează icoanele dar și imagini ale frescelor din Biserici care transmit informații istorice dar și mesaje sacre
CS3 -Dezvoltarea sentimentelor moral-religioase	Dezvoltă sentimentul de dragoste pentru semenii săi	Dezvoltă sentimente religioase și o viață trăită în conformitate cu principiile morale creștine

✓ Modul disciplinar 2 – **TEHNICA ICOANEI. COMPOZIȚIA CULORILOR ȘI EXECUȚIA ICOANEI(12 ore)**

Competențe specifice vizate de modul

Denumirea competenței specifice	Abilități	Cunoștințe	Atitudini
CS 1 - Cunoașterea modalității de lucru specifice realizării icoanei	-Discută despre tema proporțiilor și a perspectivei în iconografie; -Alege elementele materiale necesare pictării unei icoane.	-Tehnici specifice de lucru; -Alegerea corectă a materialelor și a modelelor de pictat; -Elemente de limbaj plastic	Conștientizează rolul artei sacre ca mijloc de comunicare transcendențială
CS 2 – Cunoașterea semnificației culorilor în iconografie	-Recunoaște simbolistica culorilor; -Asociază forme și culori cu tema unei icoane	-Reguli de combinare a culorilor; -Criterii de structurare a unei compoziții	

CS 3 – Execuția icoanei, pe lemn sau pe sticlă	-Alege materialele de lucru(lemn, sticlă, culori); -Pregătește materialul de bază pentru a fi pictat; -Analizează compatibilități între materiale; -Utilizează ustensilele necesare realizării icoanei	-Trăsăturile specifice ale materialelor de pictat; -Reguli de utilizare și combinare a materialelor; -Tehnici specifice de lucru și tratarea suprafețelor materialelor; -Efectele specifice combinării culorilor.	
---	---	--	--

Sugestii metodologice: demonstrația, exercițiul, studiul de caz, conversația, proiectul.

Aspecte evaluative

Competențe specifice	Indicatori de performanță de nivel bazal/nivel de studii	Indicatori de performanță de nivel superior/nivel de studii
CS 1- Cunoașterea modalității de lucru specifice realizării icoanei	Cunoaște elementele fundamentale ale realizării unei icoane	Cunoaște tehnici specifice și elemente de detaliu pentru realizarea unei icoane și într-o notă de originalitate
CS 2 – Cunoașterea semnificației culorilor în iconografie	Cunoaște culorile și simbolistica lor în arta iconografică	Cunoaște simbolistica culorilor precum și abilitatea de a combina culorile pentru a sublinia cât mai fidel a anumită trăsătură
CS 3 – Execuția icoanei, pe lemn sau pe sticlă	Alege materialele de lucru pe baza unor criterii simple și creează o icoană după un model predefinit	Pictază icoane variate folosind diverse tehnici de lucru, fără a se ajuta de șabloane, dând și o notă de originalitate icoanei, dar fără a depăși limitele ermeneuticii creștine

✓ Modulul integrat – **POT FI UN BUN CREȘTIN ȘI VOI REUȘI ÎN VIITOR(5 ore)**

Competențe specifice vizate de modul

Denumirea competenței Specifice	Abilitati	Cunostinte	Atitudini
CS1 -Analiza oportunitatilor de dezvoltare personala prin valorificarea propriei creatii	Identifica oportunitati la nivel restrans (colegi, familie, prieteni) de promovare a creațiilor proprii	Observarea reactiei persoanelor care vizualizează icoanele	Interiorizarea valorii conceptului de CREATOR DE ARTĂ SACRĂ
CS2 -Planificare a unor activitati de informare, promovare si expunere creatiilor proprii si de grup	-Propune etapele unui proiect de promovare a artei sacre -Adapteaza planul de lucru la posibilitatile reale(proprii si celorlalti)	-Planuri proprii si colective de promovare -Actiuni si responsabilitati	
CS3 -Elaborarea unor planuri de de atragere spre arta sacră și spre însușirea valorilor religioase, prin organizarea de expoziții și simpozioane tematice	-Isi însușeste etapele unui proiect de organizare -Initiaza, in urma evaluarii, actiuni de remediere si dezvoltarea a activitatii	Planuri de remediere si dezvoltare	

Sugestii metodologice: expunerea, explicația, chestionarul, organizatorul grafic, proiectul

Aspecte evaluative

Competențe specifice	Indicatori de performanță de nivel bazal/nivel de studii	Indicatori de performanță de nivel superior/nivel de studii
CS1 -Analiza oportunitatilor de dezvoltare personala prin valorificarea propriei creatii	Identifică doar familia și rudele pentru promovarea creațiilor proprii	Prietenii, colegii de școală și alți creștini din comunitate sunt atrași spre arta sacră
CS2 -Planificare a unor activitati de informare, promovare si expunere a creatiilor proprii si de grup	Propune acțiuni de informare și promovare la nivelul școlii	Propune acțiuni de informare și promovare la nivelul școlii dar și al comunității, organizând expoziții și simpozioane
CS3 -Elaborarea unor planuri de de atragere spre arta sacră și spre însușirea valorilor religioase, prin organizarea de expoziții și simpozioane tematice	Elaborează în echipă un plan de promovare	Îmbunătățește planul de promovare cu idei proprii pentru o mai bună reușită

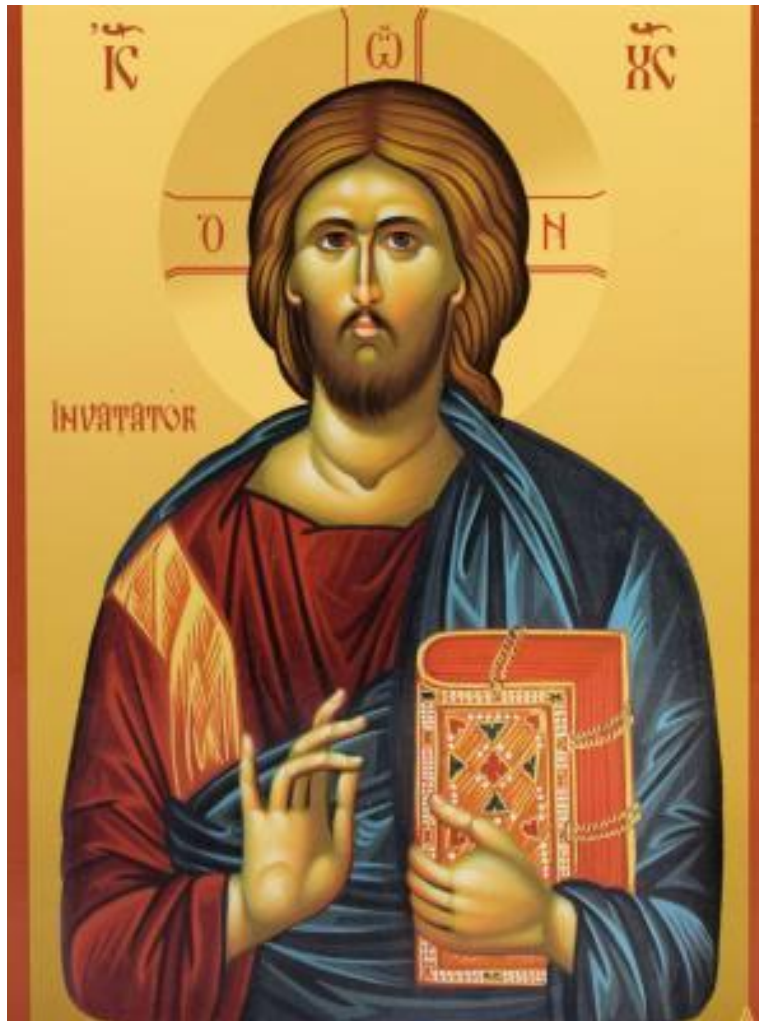
✓ Modul deschis – **VREAU SĂ FIU MAI BUN(8 ore)**

Este conceput în scopul:

- De a îmbogăți limbajul de specialitate, atât în domeniul teologie cât și al artei;
- De a integra în lucrările proprii tehnici noi, specifice artei sacre bizantine;
- De a dezvolta capacitatea de evaluare și autocontrol asupra propriei creații;
- Convingerii de a continua.

❖ **Standardul curricular de evaluare a disciplinei de studiu pe an de studii**

Competențe generale (CG)	Indicatori de performanță de nivel bazal/nivel de studii	Indicatori de performanță de nivel superior/nivel de studii
CG 1- <i>Stimularea curiozității pentru studiul tehnicii realizării icoanelor pe sticlă.</i>	Vizualizează icoane, prin vizitarea unor expoziții, biserici sau a unor mănăstiri și asistă la modul de realizare a unei icoane pe sticlă	Participă la un atelier de creație, însușindu-și tehnica picturii pe sticlă/lemn, înțelegând semnificația culorilor în pictarea pe sticlă
CG 2- <i>Cunoașterea învățăturilor Sfintei Scripturi și a tradițiilor prin intermediul icoanelor.</i>	Conștientizează rolul icoanei în viața creștinului, a faptului că icoana este “văzutul nevăzutului”	-Discută despre Sfinții reprezentați în icoane; -Participă la dezbateri despre importanța hotărârii Sinodului VII ecumenic cu privire la cinstirea icoanelor; -Discută despre importanța mănăstirilor ca școli de artă sacră;
CG 3- <i>Dezvoltarea sentimentului religios, a respectului față de sfinți.</i>	Analizează mesajul moral- religios transmis de icoane	-Povestește unele fapte bune din viața Sfinților reprezentați în icoane; -Participă la un dialog despre posibilitatea de a urma exemplul sfinților de viață curată; -Discută despre porunca a doua a Decalogului; -Lecturează povestiri despre porunca a doua a Decalogului.



Bibliografie:

- ◆ Iuliana Dancu - *Pictura țărănească pe sticlă*, Editura Meridiane, București, 1975.
- G. Oprescu, *Manual de Istoria Artei*, Biblioteca de artă, Editura Meridiane, 1985.
- ◆ Paul Evdokimov - *Arta icoanei - o teologie a frumuseții*, Editura Meridiane, București, 1992.
- ◆ Monahia Iuliana - *Truda iconarului*, Editura Sophia, București, 2001.
- ◆ Egon Sendler - *Icoana, chipul nevăzutului; elemente de teologie, estetică și tehnică*, Editura Sophia, București, 2006.
- ◆ Doina Giurgea, *Ghid metodologic pentru disciplinele opționale*, D&G Editur, București, 2007.

Profesor,
Alexandru BÎSCOVEANU
Școala Gimnazială „George Poboran”
Slatina, județul Olt